

MONUMENTE ALE NATURII

Această ediție este realizată de către Asociația Jurnaliștilor de Mediu și Turism Ecologic din Republica Moldova, în cadrul Campaniei de conștientizare „Descoperă. Prețuiește. Participă”.

REGIONAL ENVIRONMENTAL CENTER

August 2014 ❖ Ediție specială ❖ Se distribuie în mod gratuit.

Pe Lacul Beleu, Rezervația „Prutul de Jos”

Foto: Lucian RENIȚĂ

Speranța de viață și Ariile protejate

Prin locurile sale pitorești, R. Moldova ar putea fi o întreagă arie protejată. Iar această șansă o putem avea numai prin modificarea legii cu privire la ariile protejate.

De ce avem nevoie de arii protejate?, v-ați putea întreba. Pentru că au menirea de a proteja ecosistemele naturale. Aceasta ne este zestrea ce ne asigură viața și sănătatea. Mai mult, chiar speranța noastră de viață, care este cea mai mică în Europa, este strâns legată de ariile protejate, de ecologia plaiului.

Actuala Lege privind fondul ariilor naturale protejate de stat a fost adoptată în anul 1998. În ea sunt vizate noțiunile și tipurile de arii protejate, așa cum erau atunci, 13 la număr. Astăzi ne dorim o nouă lege, în conformitate cu standardele europene.

Un lucru e cert: cine va avea arii protejate va avea viitor. Și o mai mare speranță de viață.

Lazăr CHIRICĂ,
Viceministrul Mediului

Descoperă. Prețuiește. Participă

Tot mai multe evenimente au loc astăzi în mijlocul naturii, tot mai mult se pune accent pe locurile deosebite, pe valorile naturale și culturale. Expediții, festivaluri, curse ale cicliștilor sunt doar câteva dintre acțiunile care se organizează deja cu regularitate în spațiul ariilor protejate. Și nu este întâmplător. Ariile protejate sunt locuri deosebite. Nu doar prin statutul lor, oferit ca dovadă a valorilor ecologice deosebite ce le înglobează, ci și prin frumusețea lor, prin unicitatea lor. De aceea, aceste locuri merită a fi cu adevărat... protejate.

În prezent, pe teritoriul R. Moldova, fondul ariilor naturale protejate de stat este de 189,4 mii ha, adică doar 5,61% din teritoriul țării. Cea mai nouă „achiziție” în lista ariilor protejate este Parcul Național Orhei, creat în anul 2013. În total, conform ultimelor date prezentate în proiectul Strategiei privind diversitatea biologică a Republicii Moldova pentru anii 2014-2020, sunt 312 obiecte incluse în fondul respectiv.

Dar suprafața și numărul ariilor protejate ar trebui să fie mult mai mare. Planul autorităților este ca ariile proteja-

te să ocupe 8% din teritoriul țării, ceea ce va permite legătura zonelor protejate la nivel național cu Rețeaua Ecologică Pan-Europeană. În trei ani ar trebui să avem o nouă redacție a Legii privind fondul ariilor naturale protejate de stat. Iar până în 2023, se planifică crearea Rezervației Biosferice „Prutul de Jos”, a Parcului Național „Nistrul de Jos” și instituirea regimului special pentru ecosistemele de valoare și pădurile naturale vechi.

Realizată în cadrul Campaniei de conștientizare „Descoperă. Prețuiește. Participă” pe care o desfășoară Asociația Jurnaliștilor de Mediu și Turism Ecologic din Republica Moldova, în parteneriat cu revista NATURA și Mișcarea Ecologistă din Moldova, ediția este și o chemare de a participa activ (la etapa consultării noii redacții a Legii privind fondul ariilor naturale protejate de stat) la completarea numărului de monumente, locuri deosebite care pot face parte din categoria ariilor protejate.

Descoperă locurile deosebite din preajmă, prețuiește-le valoarea ecologică, culturală, istorică, estetică, participă (contribuie) la protecția lor!

Lilia CURCHI

Înstrăinarea omului de Natura-Mamă a golit specia umană de sensibilitatea față de miracolul creației divine și de responsabilitatea față de viața și viitorul a milioane de viețuitoare de pe Planeta Pământ.

Egoismul și miopia speciei umane șochează: pe de o parte distruge anual zeci de mii de ecosisteme vitale pentru propria supraviețuire, pe de altă parte acumulează averi deșarte de miliarde pentru huzurul de o clipă, din contul resurselor naturale și a generațiilor viitoare. Nici schimbările climatice, nici poluarea oceanelor, nici defrișarea milioane de hectare de pădure ecuatorială sau siberiană, nici încălzirea globală, nu oprește specia umană din mersul ei spre prăpastie, spre sinuciderea colectivă. E un alai sinistru, e chiar un marș funebru, la care participă miliarde de oameni fără să se întrebe încotro merg și de ce își bat joc de Natura-Mamă. Puținele voci care se mai aud de pe un continent sau altul încă nu au putere să oprească tăvălugul care fărâmă și distruge ireversibil ecosistemele vitale ale Planetei Pământ. Încetul cu încetul, de la un deceniu la altul, cercul se micșorează, iar specia umană este împinsă de egoismul și miopia ei în capcana care se închide. Dacă se va închide pentru totdeauna, făcând pulbere din specia umană sau, dacă se va opri, oferind șanse de supraviețuire, - totul depinde de fiecare din cei peste 7 miliarde de oameni, de atitudinea și comportamentul fiecăruia față de Natura-Mamă. Iar comportamentul

MATERNITĂȚILE NATURII

de astăzi a majorității absolute este un comportament antiecolologic și total iresponsabil față de prezentul și viitorul Planetei. Mitul că nimic nu se poate face pentru a opri degradarea Terrei este promovat de profitorii și de lași din motive lesne de înțeles: unii își adună averi, alții tremură de spaimă și prin somn. Ceea ce putem afirma cu argumente este că degradarea și distrugerea ecosistemelor vitale poate fi oprită prin voința individuală și colectivă, fie la nivel de comună, fie la nivel de țară, fie la nivel de continent. O să exemplific, invocând șansa pe care o poate oferi comunitatea locală - rurală și urbană - la crearea „maternităților naturii” pe moșia satelor sau a orașelor. Despre ce este vorba?

Autoritățile locale, de rând cu cetățenii din R. Moldova, cunosc prea puțin ceea ce înseamnă o arie naturală protejată de stat sau de o Hotărâre a Consiliilor comunale sau municipale. Fără a intra în definiții sau expuneri teoretice, cetățenii simpli ar trebui să vadă într-o arie naturală ocrotită de lege, un ecosistem viu, în care mii de specii de floră și faună există și viețuiesc împreună, se alimentează de pe același teritoriu, se înmulțesc și se mențin în echilibru cu natura vie și cea abiotică. Cu alte cuvinte, o asemenea arie sau ecosistem luat sub protecție, reprezintă o adevărată „maternitate a naturii”. Lumea vegetală și cea animală, întregul univers al biodiversității, se

păstrează și se reproduce ca într-o maternitate aflată în aer liber, în care domină, ca la începuturi, legile și creația lui Dumnezeu.

Sunt convins că pe teritoriul fiecărei localități rurale sau urbane, mai pot fi găsite ecosisteme vii sau locuri care pot fi reconstruite ecologic, pentru a fi transformate în „maternități ale naturii”. O vână de apă curată poate să renască o luncă, un pâlcc de arbori pot aduce păsările cerului și cântările lor, un râuleț care străbate o așezare umană poate aduce frumusețea și bucuria vieții, o pădure care freacă lângă un sat sau oraș poate să-i facă pe oameni mai sensibili și mai frumoși la suflet. De ce să nu fim prieteni cu natura care ne înconjoară, de ce să nu păstrăm această uriașă bogăție de care depinde viața fiecăruia din noi și a speciei umane.

Oriunde, în orice localitate, în care există câțiva sufletești, locurile frumoase, peisajele pitorești, ecosistemele vii sau reconstruite ecologic, pot fi transformate în „maternități ale naturii”.

Grăbește-te să fii și tu unul din ctitorii acestei maternități, grăbește-te și tu să fii recunoscător Naturii-Mame, care a avut grijă de tine, ca să-ți dea aer să respiri, apă ca să beai și ochi ca să vezi miracolul vieții. Și suflet ca să iubești locul în care te-ai născut și unde trăiești.

Alecu RENIȚĂ

Această ediție specială este realizată în cadrul proiectului „Campanii media și cooperare pentru o mai bună informare, participare și rezolvare a problemelor de mediu”, implementat de Asociația Jurnaliștilor de Mediu și Turism Ecologic din Republica Moldova și Asociația „Green Network” din Belarus, cu susținerea Programului SECTOR al Centrului Regional de Mediu pentru Europa Centrală și de Est (REC) și cu suportul financiar al Guvernului Suediei.

REGIONAL ENVIRONMENTAL CENTER

Conținutul acestei publicații este doar responsabilitatea autorilor și nu reflectă în nici un fel viziunea finanțatorilor.

Respectul față de natură – barometrul de civilizație al unei societăți

Interviu cu Valeriu ȚARIGRADSCHI, președintele raionului Glodeni, veteran al Mișcării Ecologice din Moldova și cunoscut combatant pentru ocrotirea Naturii

- Dle Valeriu Țarigradschi, după cum se știe, sunteți unul dintre adepții creării ariilor protejate pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Credeți că e cu putință așa ceva?

- Aș vrea să spun că ariile protejate constituie dovada atitudinii unei țări față de mediul înconjurător. În Republica Moldova, până în prezent, nu avem un concept bine structurat privind ariile protejate. În veacul XXI, desigur, nu putem concepe noțiunea de arii protejate în formula sec. XX: un teritoriu care mai că este îngărdit, acces total interzis etc. Acum conceptul este altul: ariile protejate sunt niște teritorii unde, conform unor reguli clare, le este permis accesul cetățenilor, dar care obligă vizitatorii să se comporte în așa fel încât natura să nu sufere. Chiar sunt categorii de arii protejate care permit și anumite activități economice durabile. În ceea ce privește Republica Moldova, cred că ar fi bine ca acest mic teritoriu să fie o arie protejată. Doar solurile noastre încă n-au pereche în Europa. Și câte altele ne-a dat doar nouă Dumnezeu pe această palmă de pământ?! Dar astăzi, din punct de vedere economic, este cu neputință, totuși, ca tot cuprinsul republicii noastre să constituie un spațiu unitar al unor arii protejate. Chiar dacă se cere a fi făcut acest lucru.

- În acest context, mă prind la gândul, dle Țarigradschi, ce valoare inestimabilă constituie pentru umanitate Valea Prutului de Mijloc...

- E destul să amintesc cititorilor noștri că în apropierea satului Criva din raionul Briceni avem cea mai mare bogăție de zăcăminte de ghips din Europa. E vorba de cunoscuta peșteră Emil Racoviță. Straturile de ghips de aici sunt penetrate de galerii subterane, foarte mari, ce se întind pe sute de kilometri. Iar aceste galerii constituie un imens rezervor de apă potabilă. Iată comoara nepereche unde stă adăpostită! E o comoară strategică. Doar apa e viața. Iar în lume problema apei e cât se poate de gravă. Din păcate, însă, prea puțin se face la nivel de stat de a proteja această zestre ce stă la temelia vieții.

Râul Ciuhur

Continuă să fie extras cu nemiluita ghipsul din acest subteran și, în consecință, dăunează grav echilibrului ecologic. Ai impresia că puțin ce le pasă guvernanților de ceea ce se întâmplă cu această comoară dată nouă de Dumnezeu.

...Ar fi bine ca cei de sus să citească monografia „Valea Prutului de Mijloc”, o monografie pe care am scris-o în anul 2003, cu prietenii mei ecologiști Alecu Reniță și Ioana Bobână și în care am adunat o parte însemnată din bogățiile Moldovei din stânga Prutului.

- Din câte cunoaștem, o contribuție aparte întru a fi descoperită și cunoscută în lume, această peșteră de la Criva, ați adus-o și dvs. Cum a fost?

- Era anul 1977. O grupă de tineri de la Facultatea de Geografie a mers,

pentru prima dată acolo, la Criva. Între aceștia eram și eu. Vă spun că am trăit niște senzații pe care nu o să le uit niciodată. Până atunci n-a călcat picior de om acolo... Ce simți atunci când percepi că tu ești primul, unde nu a mai călcat nimeni?! Tu ești

Toltele Prutului la Vărațic

primul care lași o urmă... Ce fel de urmă lași? Care o să ducă la distrugerea acestui templu dumnezeiesc sau la păstrarea, conservarea lui? La noi, de fapt, lucrurile sfinte ușor ajung a fi profanate.

- Și totuși ați întocmit prima hartă a acestei peșteri...

- Nu a fost deloc simplu, mai ales pe atunci, în anii 70, când nu erau instrumente performante asemenea celor de astăzi. În subterană am înțeles câte mistere ascunde această peșteră... Acea expediție m-a marcat pe mine, dar și pe colegii mei. Majoritatea dintre ei și-au continuat activitatea în domeniul științei. Astfel, fiecare dintre noi

- Aceste stânci se deosebesc de cele din Carpați și din Caucaz, or, numai aici o să găsiți piatră de coral. Este unicat în Europa prin faptul că toate aceste stânci, grotle de aici, au fost leagănul omenirii. Ele păstrează urmele omului preistoric, dar și a

omului contemporan. Să se înțeleagă clar că leagănul civilizației cucutene a fost chiar pe teritoriul Moldovei istorice. Cucuteni este o localitate ceva mai sus de Iași. Această civilizație s-a dezvoltat în bazinul râulețului Racovăț. Săpăturile efectuate aici au demonstrat existența acestor urme. Și cei de sus, și cei de jos, habar nu au ce bogăție uriașă reprezintă „Stâncile Prutului”. În unele locuri, primarii se fac a nu vedea cum câțiva hoți de piatră atentează la valori de miliarde de euro pentru câteva sute de lei.

- Pe timpul Uniunii Sovietice săpăturile înfăptuite la Duruitoarea, lângă Costești, au scos în vileag cele mai vechi urme ale civilizației omenești în tot spațiul ex-sovietic.

- Pe lângă faptul că recifele noastre au aceste grotle, ele se întind pe o distanță de circa 200 de km – de la Glodeni până la Briceni și chiar trec în Ucraina. Având așa monumente, noi practic avem un tezaur inestimabil. Dar cum ne comportăm cu acest tezaur? E puțin spus – cu indiferență. În dreapta Prutului, de exemplu, se află doar o stâncă, în satul Stânca, vizavi de satul Costești, care are în perimetru o sută și ceva de metri. Dar, ca să vedeți, ea constituie un obiectiv major de protecție ce se află sub custodia Academiei de Științe a României. Acolo nu are voie nimeni să facă ce-l taie prin minte. Doar savanții de la Academia de Științe a României vin să cerceteze foarte atent vegetația, fauna, procesele care au loc acolo. Iar noi? Având sute de kilometri de recife nu dispunem nici de un studiu geologic, floristic, faunistic. Iar Academia de Științe de la Chișinău... vai de „norocul” ce a căzut pe capul nostru.

- La fel, trebuie să spunem că aceste bijuterii extraordinare, de valoare mondială, au fost devastate, în perioada sovietică, în cel mai barbar mod.

- Este adevărat. Pe ocupanți nu-i interesa deloc istoria noastră, civilizația noastră. Ei se străduiau să ștergă toate rădăcinile, originile noastre, ca să nu avem legătură cu civilizația care a fost aici, de la Cucuteni până

Toltele Prutului

la 1812. De aceea au fost mutilate peisajele, au fost distruse stâncile noastre... Pentru ei aceste stânci erau doar piatră, iar pentru noi – buletine de identitate.

- Dacă distrugem astfel de recife, noi nu o să avem apă, nu o să avem izvoare și o să dispară toată vegetația din lunca Prutului?

- O să dispară și cea mai importantă perlă care se numește Pădurea Domnească. Apropo, ea este prima arie

având în vedere perpetuarea istorică a neamului nostru, cultura cucuteană, înmagazinarea aici a unui produs fără de care nu va fi viitorul omenirii – apa. Avem aici un lac artificial, Stânca-Costești, de talie europeană. Sunt prea importante aceste lucruri, ca ele să fie lăsate de izbeliște. Este important să se știe: odată cu crearea unei astfel de arii protejate, aici nu va fi interzis accesul oamenilor civilizați. Aici va fi și economie, și agricultură durabilă, conform cerințelor protecției naturii.

Reciful de la Druță, Râșcani, transformat în ruine și munți de moloz

protejată din spațiul românesc, care a fost creată pe timpul domnitorului Moldovei, Alexandru cel Bun. Tot în această zonă se află și Suta de Mivile – un monument al naturii unic în Europa. Se întind mândru și frumos pe o suprafață de 1200 de ha. Nici până astăzi știința nu poate să demonstreze originea lor. Ele constituie un șirag de mărgăritare.

- Crearea unei arii protejate transfrontaliere a Prutului de Mijloc, ce ar cuprinde și malul stâng și malul drept al râului, ar soluționa mai multe probleme?

- Bineînțeles. Recent am fost la București și am avut o întâlnire la această temă. E vorba și de crearea unui areal cu un statut deosebit,

- Cum adică?

- Dacă va fi agricultură – va fi agricultură ecologică, dacă va fi economie – va fi economie prietenoasă mediului. Cu alte cuvinte, va fi un început foarte bun. Evident, noi am început să schimbăm o stare de lucruri în bine. Multă lume a înțeles că civilizația înseamnă o altă abordare a problemelor de mediu. Ca în Europa. Iar Europa înseamnă – noi. Europa începe de la mine. Europa începe de la tine, din satul tău și de atitudinea ta față de natură și față de tot ce ne înconjoară. Doar având o mentalitate europeană putem făuri o Moldova durabilă și prosperă.

Pentru conformitate:

Aurel DUMITRU

Peșterile constituie o lume misterioasă și magică venită din timpurile preistorice ale pământului. Enigmatic și sensibil, universul peșterilor este de o diversitate unică prin modelarea geologică, cristalizarea mineralelor, fosile, izvoare, artă parietală și prin bogata moștenire arheologică.

Peștera Valea Cetății

În cartea „Unde fugim de-acasă”, Marin Sorescu spunea: „Globul pământesc văzut din interior îți dă un alt fior decât văzut din exterior. Sună pietrele pe unde treci, iar de tavan atarnă lilieci (ca niște lămpi negre și chioare care fac bezna să aibă continuare). Au rămas în urmă iarba și vântul, sub pământ e altfel pământul. E mai îndesat, mai adevărat. Parcă cel de afară e numai fumul și putregaiul, aici e focul și jeregaiul. Toate lucrurile de acolo sunt începute aici, de la elefanții circului și până la nedresatele furnici. Vul-

Magica lume a peșterilor din România

turul, care prin vârful cerului zboară, are sub pământ măcar o gheară. Măcar umbra care-l ține e pământescă, ea-l face printr stele să nu se risipească”.

Inspirat de aceste rânduri, gândul mă face să-mi închipui povestea nașterii peșterilor ca pe o dragoste între pământ și apă. Apa a dizolvat calcarul milioane și milioane de ani, împlinindu-l cu frumuseți neînchipuite omului, întruchipate în magia peșterilor. Poate ne mirăm de ce ele nu sunt la lumină! E normal să fie așa, pentru că gelozia soarelui față de apă le-ar putea distruge.

Oamenii care reușesc să intre în lumea peșterilor sunt pe loc fascinați prin magia indusă de dragostea misterioasă devenind parte a creației naturii minerale.

Cronicile din adâncuri

Cândva în preistorie, să tot fie de atunci 63.000 de ani, omul și-a lăsat urma în câteva peșteri din Munții Apuseni. Pietrificate în podeaua Peșterii Ghetarului de la Vârtoș, din „Sala pașilor”, urmele omului preistoric ne dă un semn al primelor aventuri subpământe umane. Atracția oamenilor preistorici pentru peșteri ne este transmisă până azi prin manifestările artistice lăstate pe pereții peșterilor. Adevărate muzee subterane, ele ne aduc aproape de privire și de închipuire lumi demult apuse. Pereții modelați de apă au suprafețele unduite trasate în cărbune, sau oxizi, în forme ce te fac să

Peștera Buhui

regăsești ființe dispărute de pe pământ: mamuți, rinoceri, urși, lei, pantere, bizoni, cai pătați, sau altele pe care încă ne este greu să le descifrăm.

Unul din multe alte muzee de acest fel este peștera Chauvet-Pont d'Arc, din Ardèche, Franța, o capodoperă de emoție artistică comunicată de om prin arta

parietală. Ea are o replică în România: Peștera Coliboaia din Munții Apuseni. Una din galeriile peșterii adăpostește picturi negre, printre care un bizon, un cal, o posibilă felină, unul sau două capete de urs și doi rinoceri. Descoperirea a fost făcută de Tudor Rus, Mihai Besesek, Valentin Alexandru Radu, Roxana Laura Țociu și Marius Kenezs în 29 septembrie 2009, fiind completată de Viorel Lascu în 2010. Specialiștii în artă parietală ai echipei (Jean Clottes, Bernard Gély, Călin Ghemiș) au încadrat desenele într-o „perioadă antică a artei parietale” fiind datate cu aproximativ 36.000 de ani în urmă. Datarea s-a făcut prin radiocarbon la Laboratoire des Sciences du Climat et

de l'Environnement la Gif-sur-Yvette (Franța) de către Hélène Valladas.

Cândva, tatăl meu îmi deschidea Porțile Bihorului cu lampa-i de miner, trezindu-mi scânteia încastrată de moștenirea preistorică, fărămă din profunda iubire a apei și calcarului. Așa am ajuns să caut în străfunduri mesaje lăstate peste timpuri de creatori, gășind perfecțiuni nenchipuite în lumea reală, întruchipate în cristale, peisaje, vietăți și, poate cel mai emoționant, un căluț desenat într-o fridă a peșterii Coliboaia

Peșteri de top din România

Calcarul ocupă o mică parte din teritoriul României (5.500 km², adică 2,3%), dar este foarte bogat în peșteri, multe fiind celebre pentru patrimoniul lor mineralogic, geologic, hidrologic, paleontologic, biospeologic, sau arheologic.

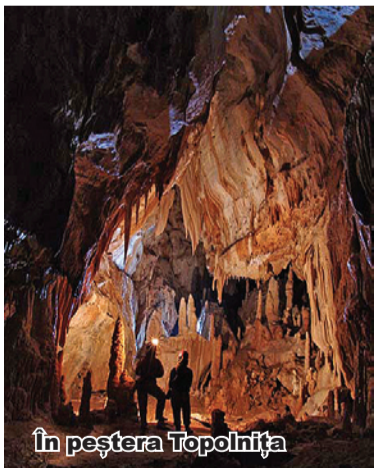
Primele preocupări pe teritoriul actual al României privind cunoașterea peșterilor cu scop explorativ și științific datează încă de la începutul secolului al XVIII-lea. În 1907, cercetătorul Emil Racoviță întemeiază biospeologia, o știință nouă pentru omenire, iar în 1920 întemeiază Institutul de Speologie din Cluj. Cercetările întreprinse de Racoviță aveau cu precădere un caracter biospeologic, iar informațiile au fost publicate în două volume apărute la Paris sub titlul „*Ennumeration des grottes visitées*”.

Pe 28 mai 1994, la inițiativa lui Viorel Lascu, a fost înființată Federația Română de Speologie. Speologii au făcut posibilă descoperirea, explorarea și adesea cercetarea științifică a peste 12.000 de peșteri. Peșterile sunt inventariate într-un sistem unic și original denumit Cadastrul peșterilor din România, formând o importantă bază de date, găzduită de Institutul de Speologie „Emil Racoviță”, în parteneriat cu Federația Română de Speologie.

Tezaurul subteran al peșterilor-rezervații științifice

Vă propun să ne plimbăm imaginația prin câteva din peșterile României declarate rezervații științifice. Este bine de știut că a opta parte din rezervațiile și monumentele naturii din România sunt reprezentate de peșteri.

Acestea constituie unele dintre obiectivele turistice cele mai atractive și vizitate, dar și cele mai fragile. Odată distruse nu se mai pot refăce nici măcar în sute de ani. Peșterile s-au format în sute de mii, sau milioane de ani, în condiții climatice care nu mai există azi pe Terra. Astfel, orice agresare asupra lor duce la modificări ireversibile. Tocmai de aceea, în Legea Ariilor Protejate (L.

În peștera Topolnița

462/2001), peșterile sunt tratate distinct, într-un capitol separat, cu prevederi și sarcini specifice, menite să ducă la protejarea și conservarea lor.

Peștera Movile

Peștera Movile este o cavitate cu apă sulfuroasă, termală situată aproape de orașul Mangalia, la 3 km de litoralul românesc al Mării Negre, în Podișului Dobrogea. Peștera nu a avut o intrare naturală și prezintă un schimb nesem-

nificativ de substanță cu suprafața. Peștera asigură viața bazată pe chemosinteză pentru 35 de specii noi, prezente numai aici fiind primul ecosistem subteran din lume descoperit ca funcționând independent de energia solară. Peștera este mereu în pericol datorită posibilității contaminării ei prin foraje sau captări a apelor subterane din zonă.

Peștera Piatra Altarului

Descoperită în 1984 de către speologii de la Clubul de Speologie „Politehnica”, Piatra Altarului este considerată cea mai frumoasă peșteră din România fiind situată pe teritoriul Parcului Natural Apuseni, în Munții Bihor - parte a Munților Apuseni.

Piatra Altarului a dispersat o atracție extraordinară printre speologi. Pe Cristian Lascu, prietenul și „fratele” meu de speologie la inspirat să-i scrie povestea cunoscută acum în toată lumea. Iată-i emoția la una din descoperirile din peșteră: „Ne strecuram printr-un horn plin de argilă, încălecam câțiva bolovani instabili și deodată în fața noastră se deschide o priveliște neobișnuită: lumina reflectorului face să strălucească o ploaie de baghete de sidf. Când ne apropiem, vocile noastre le fac să vibreze. Sunt fistulare cum nu am mai văzut nicăieri în peșterile din România. Cu multe precauții ne apropiem și măsurăm una dintre ele: are 2,50 m! Liniile albe despică întunericul, materializând cu severitate direcția gravitației”. (Cristian Lascu, speolog, redactor șef la Național Geographic Romania). Remarcabilă este varietatea coloristică a formațiunilor și dimensiunile impresionante ale unora dintre ele. Nufărul de calcit din Piatra Altarului a devenit un simbol al protejării peșterilor în România.

Complexul Carstic Topolnița

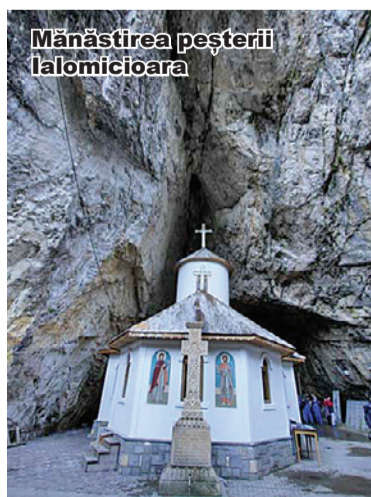
Peștera Topolnița este localizată în partea centrală a Podișului Mehedinți, nu departe de schitul cu același nume, între satele Marga și Cireșu, la 30 km nord de orașul Drobeta Turnu Severin. Împreună cu Peștera Epuran, Peștera

Topolnița formează un complex carstic cu o lungime de 25 de kilometri. Peștera prezintă o deosebită importanță morfologică, mineralogică, biospeologică, peisagistică.

Aragonite în peștera Ciur Ponor

Prezintă un cavernament gigantic, cu galerii ce ating înălțimea de 70 de metri, dispuse pe trei nivele. Nivelul subfossil etalează o bogată gamă de forme de eroziune și coroziune, între care imense lapiezuri subterane și anastomoze, marmite adânci, septe și pilieri. Cel mai remarcabil este nivelul fosil principal, care conține unele dintre cele mai bogate și spectaculoase asociații de speleotome, considerate printre atracțiile clasice ale peșterilor din România: Pădurea de Lumânări, Lacul de Cleștar, Bazinele Cadânelor. Sunt prezente formațiuni imaculate de mondmilch și depuneri de aragonit și gips, precum și culcușuri de

Mănăstirea peșterii Ialomicioara

Ursus spelaeus. În mai multe galerii se formează colonii de hibernare și naștere de câteva mii de exemplare din specii de lilieci strict ocrotite.

Sistemul Humpleu, Munții Bihor (nord-vestul României)

Sistemul Humpleu este format din: Peștera Mare din Valea Firei, Avenul Poienița, Peștera cu Apă din Valea Firei. Peștera Mare din Valea Firei constituie intrarea principală în Sistemul Humpleu. Descoperită în anul 1984 de către speologi de la Clubul de Speologie „Emil Racoviță”, Peștera Mare din Valea Firei este situată pe teritoriul Parcului Natural Apuseni, Munții Bihor.

Peștera adăpostește aproape toate tipurile de speleotome și este caracterizată de gigantism în ea fiind descoperite cele mai mari cristale (megacristalele scalenoedrice) din România (peste 1, 40 cm) și peste 23 de săli de mari dimensiuni (Sala Gigantilor: 537/111/35 m, 2.000.000 m³)

Turismul speologic în România și farmecul adâncurilor

Lumea misterioasă a peșterilor și de turismul în natură pun în mișcare milioane de oameni de pe toate continentele. Peșterile din România reprezintă o atracție pentru turiștii din întreaga lume prin spectaculozitatea parcursului, complexitatea explorărilor și frumuseții peisajului subteran. Turismul speologic se desfășoară în peșteri turistice adică cele iluminate și amenajate pentru toți și în cele speoturistice în care vizitatorii sunt echipați în speologi iar amenajările sunt doar pentru siguranță și temporare.

Din peșterile destinate turismului, în România, 7 sunt la standarde moderne (Peștera Valea Cetății-Râșnov, Peștera cu Cristale din mina Farcu, Peștera Meziad, Peștera Poarta lui Ionele, Peștera Vadul Crișului, Peștera Scărișoara, Peștera Urșilor), 3 sunt clasice, dar cu amenajări perimate (peșterile Bolii, Ungurului,

Muierii), 12 cu amenajări improvizate (peșterile Polovragi, Cetațile Ponorului, Ialomitei, Dâmbovicioara, Veteranilor, Comarnic, Huda lui Păpară, Șugo, Liliiecilor de la Bistrița, Cetațile Rădesei, Ghetarul Vârtoș, Dușu), 11 pentru turism speologic specializat (peșterile Vântului, Valea Cetății ruta B, Ciur Ponor, Ghetarul Vârtoș, Humpleu, Craiului, Limanu,

Căput, Șura Mare, Hodobana, Limanu), 2 pentru turism cultural și 1 pentru turism științific. Peșterile și carstul pot avea un rol important în dezvoltarea de destinații turistice, integrându-se cu peisajul, cultura și tradițiile locale.

Câteva rute de excepție merită încercate de cei care doresc să pătrundă farmecul adâncurilor:

- De la Dunăre la Olt: peșterile Veterani, Muierii, Polovragi, Bistriței, Valea Cetății.

- Peșteri din Apuseni: peșterile Scărișoara, Urșilor, Meziad, Cu Cristale din mina Farcu, Ungurului, Vadul Crișului

- Traseul lui Traian: peșterile Ponicova, Boli, Șura Mare, Cioclovina. Un traseu cu cetăți dacice, vestigii romane, peșteri și mănăstiri.

Pagină relizată de:

Viorel LASCU,
speolog și explorator, fondator al
Federației Române de Speologie

Monumente ale naturii: să le cunoaștem, să le protejăm

Naslavcea, Rezervația peisagistică „La 33 de vaduri”

Rezervația peisagistică „La 33 de vaduri” (184 ha) este situată la nord-estul țării și reprezintă poarta de intrare a Nistrului în R. Moldova. Locurile sunt de un pitoresc impresionant și sunt protejate prin Legea privind fondul ariilor naturale protejate de stat din 25.02.1998. Pe teritoriul rezervației se află două monumente paleontologice – Râpa rocilor și Râpa lui Carp, unde pot fi văzuți fosforiți în formă de ghiulele, iar râulețul Chisărău formează aici 33 de praguri și cascade – de unde vine și denumirea locului.

Mănăstirea rupestră Țăpova

„Carpații Moldovei” pot fi văzuți în Rezervația peisagistică „Țăpova” (306 ha), situată în bazinul Nistrului de Mijloc. Văile abrupte și adânci, râulețul gălăgios care formează un lanț de cascade spectaculoase, lasă impresia că te găsești într-o regiune montană. Fluviul Nistru conferă mult farmec landsaftului de la Țăpova, în care a fost săpată una din cele mai vechi mănăstiri rupestre din Basarabia. Rezervația protejată de stat găzduiește mai multe specii de plante rare incluse în Cartea Roșie.

Aceste monumente ale naturii au fost prezentate în cadrul colecției NATURA – „12 monumente ale naturii”, realizată de Mișcarea Ecologistă din Moldova.

Nistrul la Țăpova

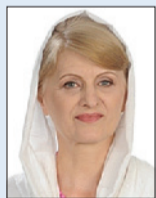

Cascadă la Țăpova

Locurile în care ne-am născut, am copilărit sau pe care am avut norocul să pășim pot ascunde bogății nebănuite. Pot fi adevărate comori. Depinde de noi cu ce ochi le vom privi, cât de mult vom întinde mâna pentru a le salva!

Maria Mocanu, Lidia Codreanca și Gheorghe Budeanu sunt cei care ne-au povestit despre frumusețea locului de baștină. Suntem siguri că fiecare dintre dvs. ar avea ce spune, ar avea ce remarca despre împrejurimile natale. Vă îndemn să ne scrieți, iar mesajele dvs. vor ajunge în următoarea ediție, precum și pe masa autorităților, pentru ca locurile deosebite care vă înconjoară să fie protejate, spre bucuria și beneficiul generațiilor viitoare.

Aici Prutul se îmbrățișează cu Dunărea

Maria Mocanu,
interpretă

Mie mi se pare că anume satul meu este un monument al naturii – Giurgiulești. Aici Prutul se varsă în Dunăre. Dacă nu ați trecut pe aici vreo dată, închipuiți-vă doar și în aceeași clipă o să vă minunați. E ceva formidabil. De la casa mea părintească până la Prut sunt doar vreo trei sute de metri.

Dincolo e Galațiul, luminile căruia întotdeauna le-am admirat noaptea.

De multe ori am comunicat cu ciobanii români de dincolo de Prut: „Au-u-u-u! Cum te cheamă?!”. Când ei ne răspundeau, noi ne bucuram că vorbim aceeași limbă.

Pe vale, erau și niște stâne cu oi, sunetul tălângilor cărora îmi mai cântă și azi în memorie. O tainică feerie era și lunca Prutului, unde râul se revarsă în Dunăre. Acum, granița

a fost ridicată și zonele celea nu mai sunt protejate, lumea a intervenit grosolan, a tăiat sălciile copilăriei mele. Spre bucuria mea, zilele trecute, venită la Giurgiulești, am văzut pe acolo câteva rațe sălbatice și două lebede...

Pescarii din Giurgiulești prindeau pește în Prut, chiar și în Delta Dunării, unde acum este un fel de port, cu vapor care mergea spre Istanbul.

E locul unde noi avem ieșire la mare!

Din Hrubele lui Cotolei spre Dealul Stelei

Gheorghe Budeanu,
ziarist

Fiecare dintre meleagurile noastre are locurile sale deosebit de frumoase. Unii se mândresc cu Lunca Prutului, alții – cu Saharna, unii – cu Plaiul Fagului, alții – cu râșorul Dragiștea, câțiva – cu Dealul Bălăneștilor, mai toți – cu Orheiul Veci. Dar pentru mine, probabil ca și pentru fiecare dintre noi, cele mai

frumoase... monumente naturale, în fața cărora mă rog lui Dumnezeu să le păstreze, sunt locurile care continuă să mă lumineze din anii copilăriei mele: Dealul Stelei, Poiana Întâlnirii, Izvorul Zamferei, Hrubele lui Cotolei... Toate acestea le găsești în jurul satului Dolna din preajma Vărzăreștilor nisporeni.

De pe Dealul Stelei îți pare că poți atinge cerul cu mâna. Aici parcă ai sta pe cupola unei imense biserici și privești localitatea din vale ca pe o imagine de poveste. Vrei să adormi în iarbă și să-l vezi pe Hristos, iar când te vei trezi numaidecât vei găsi fragi răscopți și mult prea mirositori, iar în pădurea din apropiere: urechiuși, drehliță, ciuperci – depinde de anotimp.

La Izvorul Zamferei, în liniștea pădurii, îți vei potoli setea cu cea mai gustoasă apă adunată pe sub rădăcinile fagilor. Cândva, a scos acest izvor în calea trecătorilor blajinul dolnean moș Grigore Părău, ca apoi creatorii de legende din timpul sovietic să presupună că aici s-au văzut pentru prima dată poetul rebel Alexandr Pușkin și frumoasa Zamfira, cea pe care Pușkin o va înveșnici în poemul „Țigani”.

Apoi vei trece peste cărarea ce duce spre Iurceni, ca să ajungi la Poiana Întâlnirii, locul unde, conform acele-

eași legende, îndrăgostiții Aleksandr Pușkin și țiganka Zamfira se înțelegeau între ei cu privirile aprinse de dragoste. Frumoasă poiana, și dulce aici liniștea pădurii... Din păcate, însă, tot mai des tăbărăsc spirite barbare din localitățile apropiate și distrug toată această frumusețe...

Hrubele lui Cotolei nu mai știu dacă se păstrează. Departe-departede sat, aproape de Pădurea Bălanei, într-un gheb de deal spre Ciorești, existau câteva hrube despre care se spunea că au fost săpate de turci, care au ascuns acolo comori de aur în vremurile când erau fugăriți de ostașii lui Ștefan cel Mare. Noi, mici fiind, furam de acasă lumânări și fugeam spre Bălana. Zile întregi căutam pe sub pământ acele comori. Nu știu dacă le-o mai fi găsit cineva, dar mie mi-au rămas drept comori de aur anume acele amintiri frumoase...

La cele trei dealuri înalte

Lidia CODREANCA,
prozator

Vă rog să mă înțelegeți că nostalgia după satul meu de baștină, Sinești din raionul Ungheni, ține doar de anii copilăriei și

ai adolescenței petrecuți acolo. Rămăși acolo departe. Ei păstrează sublimul, poezia baștinei. Azi nu mai e aproape nimic din ceea ce a fost odată. S-au trecut oamenii cu care am crescut, au plecat buni și părinții în poveste, făcând-o și mai frumoasă. Păstrez în memorie anume *satul acela patriarhal*, situat departe de căile de acces, de civilizație. Înconjurat de trei dealuri foarte înalte, cu pădurea peste dealul dinspre amiază. Anume dealurile îl făceau deosebit de atrăgător, era încântător prin relieful său. Acolo veneau uneori echipe de cineaști și filmau secvențe de film. De acolo a ieșit în lume sufletul încărcat de culori al artiștilor plastici Mihai Țăruș și Cezara Kolesnik. Ea, copila mea, a descoperit în satul bunicii săi frumusețile naturii și ale vieții de la țară, servindu-i adesea drept sursă de inspirație.

Azi, cu regret, satul vechi a reușit să-și păstreze intact doar numele. Restul nu a fost cu puțință. După alunecările de teren satul și-a schimbat vatra. Oamenii l-au părăsit. Cei rămași se descurcă destul de greu. Nici nu știu ce aș putea să le sugerez pentru a reuși să păstreze ceea ce mi-a fost atât de drag.